

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

29 Eylül 2022

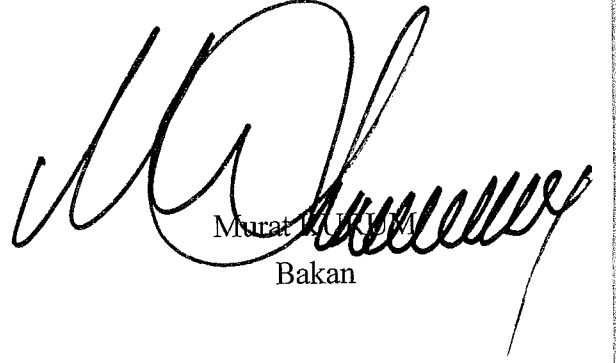
Sayı : 30824082-610-4680718
Konu : Yazılı Soru Önergeleri

..../..../2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede TBMM esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat AKDEMİR
Bakan

EK:

Liste (7 Adet, 7 Sayfa)

Cevap Yazısı (67 Adet, 120 Sayfa)

**İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN KANİ BEKO'NUN
TBMM 7/66884 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVABI**

SORULAR

Türkiye'de 2014 yılında yapılan yerel seçimler sonrası fiilen uygulamaya konulan "Bütünşehir/ Büyükşehir Belediye Kanunu" ile 14 ilde yeni büyükşehir ve bu şehirler bünyesinde 25 yeni ilçe kurulmuştur. Bu değişiklikle il mülki sınırları aynı zamanda büyükşehir belediyelerinin de sınırı olmuştur. Büyükşehir'e dönüşen illerde il özel idare müdürlükleri kapatılmış, köy ve kasabalar ise mahallelere dönüştürülerek mevcut tüzel kişilikleri ortadan kaldırılmıştır. Bu şekilde büyükşehir statüsündeki illerde sadece büyükşehir belediyesi ve Büyükşehir'e bağlı ilçe belediyeleri kalmıştır. Bu durumun sonucunda ise, Bütünşehir Yasası'ndan sonra mahalle olan köylerde köylülerin tarlalarını ekemedikleri, ektiklerinde ise ürünün getirişinden daha fazla vergi vermek zorunda kaldıkları görülmüştür. İlgili yasanın geçimini tarım ve hayvancılıkla sürdürmeye çalışan köylüleri mağdur ettiği açıktır. Bu çerçevede;

1. 6360 Sayılı Yasa ile yönetimin tek elde toplanması sağlanmış, yereldeki farklılıkları görmeyen, özgünlükleri göz ardı eden bir düzenleme hayata geçirilmiştir. Bu durum kırsal yaşamın kendine ait niteliklerini ve değerlerini yok etmiştir. Bu durumun düzeltilmesi ve kayıpların giderilmesi adına bir çalışmanız var mıdır?
2. Yasa, üretim için kullanılması gereken verimli tarım arazilerinin, kentsel alan kapsamına alınıp arsaya dönüştürülmesinin yolunu açmış ve ülke tarımına büyük zarar vermiştir. Bütünşehir yasının kapsadığı illerde yurttaşlar, ektikleri ürünün getirişinden daha fazla vergi vermek durumunda kalmışlardır. Bu nedenle ilgili yasanın yeniden düzenlenmesi ve yurttaşların mağduriyetlerinin ortadan kaldırılması konusunda bir çalışmanız bulunmakta mıdır?
3. Köy tüzel kişiliklerinin yeniden oluşturulması ve el konulan mal varlıklarının iade edilmesi düşünülmekte midir?
4. Köylerin ve köy tüzel kişiliklerinin yeniden canlandırılabilmesi için tarımın devamlılığını sağlayacak teşviklerin verilmesi düşünülmekte midir? Bununla birlikte de üreticilerin pazara erişimini kolaylaştıracak uygulamaların da hayata geçirilmesi planlanmakta mıdır?
5. Bu düzenleme özellikle kadın işsizliğinin artmasına yol açmıştır. Bakanlığınızca bu durumu tersine çevirecek hangi politikalar oluşturulmakta ve hangi projeler hayata geçirilmektedir?

CEVAP

Bilindiği üzere, 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un "Büyükşehir belediyesi kurulması ve sınırlarının belirlenmesi" başlıklı 1 inci maddesinde; "(1) Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Ordu, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van illerinde, sınırları il mülki sınırları olmak üzere aynı adla büyükşehir belediyesi kurulmuş ve bu illerin il belediyeleri büyükşehir belediyesine dönüştürülmüştür.

(2) Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Gaziantep, İzmir, Kayseri, Konya, Mersin, Sakarya ve Samsun büyükşehir belediyelerinin sınırları il mülki sınırlarıdır.

(3) Birinci ve ikinci fıkrada sayılan illere bağlı ilçelerin mülki sınırları içerisinde yer alan köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılmış, köyler mahalle olarak, belediyeler ise belde ismiyle tek mahalle olarak bağlı bulundukları ilçenin belediyesine katılmıştır.

(4) İstanbul ve Kocaeli il mülki sınırları içerisinde bulunan köylerin tüzel kişiliği kaldırılarak bağlı bulundukları ilçe belediyesine mahalle olarak katılmıştır.

(5) Birinci, ikinci ve dördüncü fıkra da sayılan illerdeki il özel idarelerinin tüzel kişiliği kaldırılmıştır.

(6) Birinci ve ikinci fıkra da sayılan illerin bucakları ve bucak teşkilatları kaldırılmıştır." hükmü, "Çeşitli hükümler" başlıklı 3 üncü maddesinde; "... Bu Kanunla tüzel kişiliği kaldırılan il özel idaresi, belediye veya köy tüzel kişiliklerine şartlı olarak bağışı yapılan taşınır ve taşınmazların devrinin yapıldığı kurum veya kuruluş, bu taşınır ve taşınmazların bağış amacına uygun olarak kullanılmasını sağlamakla sorumludur. Diğer bağış ve yardımlar hakkında 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümlerine göre işlem yapılır.

..." hükmü,

Geçici Madde 1'de; "... (3) 1 inci maddeye göre tüzel kişilikleri kaldırılan belediye ve köylerin personeli, her türlü taşınır ve taşınmaz malları, hak, alacak ve borçları, komisyon kararıyla ilgisine göre bakanlıklara, büyükşehir belediyesi, bağlı kuruluşu veya ilçe belediyesine devredilir. Devir işlemi ilk mahalli idareler genel seçimi itibarıyla uygulamaya konulur.

...

(8) Bu Kanunla büyükşehir ilçe belediyesi olan belediyelerce yürütülen su, kanalizasyon, katı atık depolama ve bertaraf, ulaşım, her çeşit yolcu ve yük terminalleri, toptancı halleri, mezbaha, mezarlık ve itfaiye hizmetlerine ilişkin olmak üzere personel, her türlü taşınır ve taşınmaz malları ve bu hizmetlerin yerine getirilmesine yönelik yatırım, alacak ve borçları, komisyonca ilgisine göre büyükşehir belediyesi ile ilgili bağlı kuruluş arasında paylaştırılır." hükmü,

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Kararlarının uygulanması ve nüfus" başlıklı 12 nci maddesinde; "... Mevzuatla orman köyleri ve orman köylüsüne tanınan hak, sorumluluk ve imtiyazlar orman köyü iken mahalleye dönüşen yerler için devam eder. Bu hüküm, belde iken sakinleri orman köylüsüne tanınan hak, sorumluluk ve imtiyazlardan yararlanan mahalleye dönüştürülen beldeler için de geçerlidir. Bir belediyeye katılarak mahalleye dönüşen köy, köy başlısı ve belediyelerce kullanılan mera, yaylak, kışlak gibi yerlerden bu mahalle sakinleri ve varsa diğer hak sahipleri 25/2/1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanunu hükümleri çerçevesinde yararlanmaya devam eder." hükmü,

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na 16.10.2020 tarihli ve 31276 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7254 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile eklenen Ek 3 üncü maddesinde; "Köy veya belde belediyesi iken mahalleye dönüşen ve büyükşehir belediyesi sınırları içinde bulunup sosyo-ekonomik durumu, şehir merkezine uzaklığı, belediye hizmetlerine erişebilirliği, mevcut yapılaşma durumu ve benzeri hususlar dikkate alınarak ilgili ilçe belediye meclisinin kararı ve teklifi üzerine büyükşehir belediye meclisinin en geç doksan gün içinde alacağı karar ile kırsal yerleşim özelliği taşıdığı tespit edilen mahalleler, kırsal mahalle kabul edilir. Bu belirlemenin mahalle düzeyinde yapılması esastır. Ancak; tamamı kırsal mahalle olarak tespit edilmeyen diğer mahallelerde de on bin metrekareden az olmamak kaydıyla kırsal yerleşik alan belirlenebilir. Kırsal mahalle veya kırsal yerleşik alan vasfı bu fıkra da belirtilen usulle kaldırılabilir.

Büyükşehir belediyesi, birinci fıkra uyarınca ilçe belediyesinden gelen teklifi aynen veya değiştirerek kabul edebilir ya da reddedebilir.

Kırsal mahalle veya kırsal yerleşik alan olarak belirlenen yerlerde; gelir vergisinden muaf esnaf ile basit usulde gelir vergisine tabi mükellefler tarafından bizzat işyeri olarak kullanılan bina, arsa ve araziler ile mesken amaçlı kullanılan binalar ve zirai istihsalde kullanılan bina, arsa ve araziler 29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununa göre alınması gereken emlak vergisinden muaftır. Bu yerlerde, ticari, sınai ve turistik faaliyetlerde kullanılan bina, arsa ve araziler için emlak vergisi %50 indirimli uygulanır. Kırsal mahalle veya kırsal yerleşik alan olarak belirlenen yerlerde,

26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu uyarınca alınması gereken bina inşaat harcı ile imarla ilgili harçlar alınmaz; anılan Kanuna göre alınması gereken diğer vergi, harç ve harcamalara katılma payları %50 indirimli uygulanır. Bu yerlerde içme ve kullanma suları için alınacak ücret en düşük tarifenin işyerleri için %50'sini, konutlar için %25'ini geçmeyecek şekilde belirlenir. 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca bilanço esasına göre defter tutan mükellefler için bu fıkra da belirtilen muafiyet ve indirimler uygulanmaz.

3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 12 nci maddesinin yedinci fıkrası ile 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununun ek 17 nci maddesi hükümlerinden yararlanan yerler; kırsal mahalle veya kırsal yerleşik alan olarak belirlenmesi halinde bu madde hükümlerine aykırı olmayan hak, sorumluluk ve imtiyazlardan faydalanmaya devam ederler.

Bu madde uyarınca kırsal mahalle veya kırsal yerleşik alan olarak belirlenen yerler hakkında 12/11/2012 tarihli ve 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun geçici 1 inci maddesinin onbeşinci ve yirmidokuzuncu fıkraları uygulanmaz." hükmü yer almaktadır. Konu ile ilgili olarak 15/4/2021 tarihli ve 31455 sayılı Resmi Gazete'de Kırsal Mahalle ve Kırsal Yerleşik Alan Yönetmeliği yayımlanmıştır. Söz konusu Yönetmelikte kırsal mahalle veya kırsal yerleşik alan ve bunların tespitine ilişkin işlemler, bu yerlerde uygulanacak mali muafiyet ve indirimler ile diğer hususlarla ilgili olarak gerekli düzenlemelere yer verilmiştir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri çerçevesinde, 6360 sayılı Kanun ile tüzel kişilikleri kaldırılan köylerin personeli, her türlü taşınır ve taşınmaz malları, hak, alacak ve borçları, valilikler bünyesinde kurulan devir, tasfiye ve paylaştırma komisyonlarının kararlarıyla ilgisine göre bakanlıklara, büyükşehir belediyelerine, bağlı kuruluşlara veya ilçe belediyelerine devredilmiş ayrıca köy iken mahalleye dönüşen ve büyükşehir belediyesi sınırları içinde bulunup sosyo-ekonomik durumu, şehir merkezine uzaklığı, belediye hizmetlerine erişebilirliği, mevcut yapılaşma durumu ve benzeri hususlar dikkate alınarak ilgili ilçe belediye meclisinin kararı ve teklifi üzerine büyükşehir belediye meclisinin en geç doksan gün içinde alacağı karar ile kırsal yerleşim özelliği taşıdığı tespit edilen mahallelerin kırsal mahalle olarak belirlenmesi ile bu özelliklerini ve niteliklerini sürdürmeleri amaçlanmıştır.

Öte yandan, kırsal mahalle olarak belirlenen yerlerde ticari, sınai ve turistik faaliyetlerde kullanılan bina, arsa ve araziler için emlak vergisinin %50 indirimli uygulanması, kırsal mahalle veya kırsal yerleşik alan olarak belirlenen yerlerde, 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu uyarınca alınması gereken bina inşaat harcı ile imarla ilgili harçların alınmaması, alınması gereken diğer vergi, harç ve harcamalara katılma paylarının %50 indirimli uygulanması, içme ve kullanma suları için alınacak ücretin en düşük tarifenin işyerleri için %50'sini, konutlar için %25'ini geçmeyecek şekilde belirlenmesi sağlanmıştır.